

Szent Gellérthegy

multjáról

Érdekes adatok a hegy ezeréves történetéből
Részletek v. Pauer János építész tanulmányából
— Előadta a Szt. Gellérthegy Barátai Egye-
sület közgyűlésén.

A Szent Gellérthegy multját nem a történelem előtti idők throgdodytái-
val kezdi, akik itt tanyázhattak a mi
hegyünk barlangjaiban és bizonyára
felküldötték figyelőiket a szirtek te-
tejére, hogy onnét jelentsék, mikor
tünik fel a mamuth a lágymányosi
ingoványokban, — hanem a Krisztus
utáni első évszázaddal, amidőn egy
kelta törzs, az eraviskusok vagy *ara-
viskusok* laktak e helyet. Váruk való-
színűleg a Gellérthegyen volt, lakó-
házaik pedig a hegy lejtőjén. A római-
ak szerint az ugynevezett *Gellérthegyi*
Oltárkö tanúsága szerint a „Civitas
Eraviscorum“ a 3-ik században még
fennállott. Ezt bizonyítja több lelet.
Tavaszi faültetés alkalmával Tóth Jó-
zsef telkén, a Szirtes-út 30. ástak ki
egyet 1888-ban, 1847-ben a kelenföldi
Hausner telkén eravistikus sírkövet
találtak. 1901-ben pedig a Horthy
Miklós-utnál 500 darab pénzt, melyek
az „Eravistikus Éremleret“ címen is-
meretesek.

A második században kezdődött és
a harmadikban érte el a tetőfokot, a
mikor az *aqua quinquae*, az ötforrás
városa már tekintélyes, állítólag
százezer lelket számláló székhely volt.
A római telepések a Gellérthegy
alatti melegforrások közelében is
építettek fürdőket és villákat. A Gel-
lérthegy aljában volt a rómaiak ha-
jókikötője.

Krisztus után 377-ben Keve vezér-
lete alatt a hunok itt verték le a ró-
maiakat és Matrinus római vezér a
Gellérthegy alatt kelt át a Dunán,
azért *Kelenföld*.

Igy szerepel a honfoglalás idejében
is, amikor Taksony vezér Pest várát
Béla és Bocsu testvéreknek adomá-
nyozta.

A *Pest* szó régi szláv vagy avar
nyelven vízbe nyuló szirtet, sziklát
jelent. Ezért nevezték a tatárjárás
után a felette levő Uj-Pesti hegyen —
a mai várhegyen — épült várat pedig
Pestujvárnak 1541-ig. A mai *Kelenföld*
azaz Lágymányos helyét Bana- vagy
Banyaföldnek, később Kürtnek ne-
vezték.

A *Buda* megjelölés századokon át
kizáróan a mai *Ó-Budára* vonatko-
zott. Buda lehet kelta gyökér, de ősz-
szittya nyelven „öreg“-et jelent. A
Krisztus utáni negyedik század vé-
gén a gótok, akik kiszorították a ró-
maiakat, építettek itt várat, melyet
később az ötödik században a hunok
foglaltak el és Etelváranak neveztek.
Az Etzelburgban laktak sokáig a ma-
gyar királyok, még 1425-ben is emlí-
tés tételik róla.

A *Tabán* szó törökül talpat jelent,
a hegy talpát, vagy alját. A *Block-
berg* név a németeknél többnyire
misztikus *boszorkánymesék* központ-
ját képezi és valószínű, hogy a mágus
táltosok a Gellérthegy tetején áldoz-
tak, hogy a messzi síkságból is látha-
tók és követhetők legyenek ősi szer-
tartásaik. Lehet azért is századokon
át a tokiói Yoshivara szerepét töl-
tötte be, ahol *szépszemű boszorkák*
tanyáztak, akik az embereket megbü-
völték.

Széchenyi István a Gellérthegyen
Panthéont akart emelni,